

mız pek muvafık olacağından, İstişari Asambleye temsilei olarak iştirak edecek Büyük Millet Meclisi üyelerinin ve bu üyeler arasından Daimî Komisyonunda vazife almak üzere seçilecek temsilcilerin, isimlerinin, Konsey Genel Sekreterliğine bir an evvel gereken tebligatın yapılabilmesi için işarını müsaadelerine arz ederim.

Dışişleri Bakanı Y.

Nanuk Yolga

Genel Sekreter

Millet Meclisi Genel Sekreterliğine de arz edilmiştir.

BAŞKAN — Muhterem üyeler; henüz İctüzüğümüz hazırlanmamış bulunduğundan, Millet Meclisi Başkanlığınca Devlet Radyosu vasıtasıyla, istenilen 10 üyenin tesbiti için 17.11.1961 günü Birleşik Toplantıda seçim yapılması duyurulmuştur. Yani Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantıya çağırılmış bulunmaktadır. İctüzüğümüz hazırlanıp Cumhuriyet Senatosu bün-

yesinde dış temsilciler meselesini halledinceye kadar, bir defaya mahsus olmak üzere Riyaset Divanı Millet Meclisi Başkanlığının bu tensibine uyacak ve Birleşik Toplantıda İstişari Konseye gidecek üyeleri intihabedilmiş bulunacaktır.

İnşallah Tüzüğümüz hazırlanır ve buna ait hükümler yer alır; Cumhuriyet Senatosu kendi bünyesi içinde dış temsilcilerini seçer. Cumhuriyet Senatosunun kendi bünyesi içinde diyorum. Zira Anayasanın 63 nci maddesi birleşik toplantının mevzularını Anayasada gösterilen hususlar içinde derpiş etmiş bulunmaktadır. Halen Senatonun bir İctüzüğü bulunmadığından ve Anayasada da üyelerin tesbiti bakımından hüküm olmadığından Millet Meclisi Başkanlığının tensibine uyarak bu seçimi birleşik toplantıda yapacaktır. İctüzüğümüz çıktıktan sonra bunu kendi bünyemiz içinde halletmiş olacağız. İtilamıza arz ediyorum.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Cumhuriyet Senatosu İctüzüğünün komisyonlarla ilgili maddesi hakkında İctüzük Komisyonu raporu (5/1) (S. Sayısı : 1) (1)*

BAŞKAN — Şimdi müzakereye geçmeden evvel, gerekçenin okunup okunmaması hususunu reynize arz etmem lâzım. Yürürlükte bulunan Tüzük hükümlerine göre gerekçe ve tinnünün okunup okunmaması Yüksek Heyetin kararına bağlıdır. Rapor dağıtılmış bulunduğuna göre bunu tensibederseniz okumadan da geçebiliriz. Yüksek Heyet karar verirse komisyonun raporu okunur, ondan sonra müzakereye geçilir. Şimdi reylerinize arz ediyorum: Gerekçenin ve maddelerin okunmasını arzu edenler... Etmeyenler... Okunması kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu İctüzüğünün komisyonlarla ilgili maddesi hakkında İctüzük Komisyonu raporu (5/1)

(1) 1 sayılı rapor zaptın sonundadır.

İctüzük Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu

İctüzük Komisyonu

13 . 11 . 1961

Esas No. 5/1

Karar No. 2

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosunun İctüzüğünü hazırlamak üzere seçilmiş bulunan Komisyonumuzun kendi içinde seçtiği Alt Komisyon Senato İctüzüğünün ön tasarısını hazırlamış ise de bu tasarı üzerinde komisyonca görüşmeler yapılabilmesi için Alt Komisyonun faydalandığı ya bancı memleketler İctüzüklerinin Türkçeye çevirtirilerek üyelere dağıtılması lüzumlu görüldüğünden bu yüzden görüşmelerin bir süre devam edeceği göz önünde tutularak Cumhuriyet Senatosunun bir an önce çalışabilecek hale gelmesini sağlamak maksadıyla yürürlükte bulunan eski Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dahili Nizamnamesinin 22 nci maddesini aşağıdaki şekilde değiştirilmesi ve bunun Senatoa müzakere ve kabulünden sonra komisyon se-

çimlerine geçilmesi imkânının temini yerinde görülmüş ve bu maksatla hazırlanan madde metni ilişik olarak sunulmuştur.

Senatoca müzakeresinin sağlanması yüksek takdirlerine arz olunur.

İktisat Komisyonu

Başkanı	Sözcü
Ahmet Yıldız	Amil Artus
Kâtip	Kâtip
Muhittin Kılıç	Turban Kapanlı
Üye	Üye
Akif Eyidoğan	Cahit Okurer
Üye	Üye
Celâl Tefvîk Karasapan	Ferit Alpiskender
Üye	Üye
Mehmet İzmen	Nüvit Yetkin
Üye	Üye
Osman Hacıbalıoğlu	Sadık Artukmaç
Üye	Üye
Osman Sami Sarıgöllü	Selâhattin Özgür

Cumhuriyet Senatosu İktisat Komisyonları ile ilgili maddesi

Madde 22. — Siyasi partilerin yalnız Senatodaki üyelerinden kurulan ve Senato içinde onun çalışmalarıyla ilgili faaliyette bulunan senato grupları vardır.

Siyasi partilerin senato grupları en az on üyeden meydana gelir.

Cumhuriyet Senatosu, Anayasanın 73 nci maddesi gereğince her iki yılda bir yeni seçilen üyelerin katılmasını mütaakıp, yapılacak Başkanlık Divanı seçimlerinden sonraki ilk birleşimde görevleri iki yıl devam etmek ve üyeleri Genel Kurulca gizli oyla seçilmek üzere aşağıdaki komisyonları kurar.

a) Cumhuriyet Senatosu ile ilgili komisyonlar :

1. Dilekçe Komisyonu, (9 üye, bir sekreter ve bir daktilo),

2. Kitaplık Komisyonu, (3 üye bunlardan biri idare âmirleri arasından seçilir. Bu komisyona Kitaplık Müdürü sekreterlik yapar.)

3. Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme Komisyonu, (9 üye, bir sekreter ve bir daktilo.)

b) Hükümet ile ilgili komisyonlar :

1. Bütçe Komisyonu, (15 üye, bir müdür, bir sekreter, bir daktilo)

c) Bakanlıklarla ilgili komisyonlar :

1. Anayasa ve Adalet Komisyonu (15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

2. Bayındırlık ve Ulaştırma Komisyonu, (11 üye, bir sekreter, bir daktilo)

3. Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

4. İçişleri Komisyonu, (15 üye bir sekreter, bir daktilo)

5. Mali ve İktisadi İşler Komisyonu, (Maliye, Ticaret, Gümrük ve Tekel - 19 üye, bir sekreter, bir daktilo)

6. Millî Eğitim Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

7. Millî Savunma Komisyonu, (13 üye, bir sekreter, bir daktilo)

8. Sanayi ve Ziraat Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

9. Sosyal İşler Komisyonu (Sağlık, Çalışma, İmar ve İskân - 15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

Dilekçe, Kitaplık, Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme ve Bütçe komisyonları, gerektiğinde, Millet Meclisinin bu isimdeki komisyonları ile birlikte çalışırlar.

Gerektiğinde Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi, mevent komisyonlarından bâzıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir.

Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler, akçalı işlerden ise, Bütçe ve Maliye komisyonlarında, bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler, İçişleri Komisyonunda görüşülür.

Senato üyeleri ikiden fazla komisyona üye olamazlar.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı, komisyonların sekreter ve daktilo sayısını ihtiyaca göre artırabileceği gibi, gerektiği takdirde azaltabilir.

BAŞKAN — Muhterem üyeler; kıymetli mesailerini şükranla kaydedeceğimiz komisyonun hazırlamış olduğu gerekçe ve 22 nci maddenin değiştirilmesine ait metni okumuş bulunuyoruz.

Ancak; maddeleri itibarıyla kanun tekniğine uymayan bu maddeden sonra Komisyon Başkanının vermiş olduğu ve kanun tekniğine uymasını talebettiği 2 nci bir önerge vardır, okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün komisyonlarla ilgili ve tadil edilen 22 nci maddesine aşağıda yazıldığı gibi başlık ve üç maddenin ilâvesini arz ve teklif ederim.

15 . 11 . 1961

İçtüzük Komisyonu

Başkanı

Ahmet Yıldız

Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesinin 22 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki teklifi :

Madde 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesinin 22 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2. — Bu tüzük maddesi kabulü tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3. — Bu tüzük maddesi Cumhuriyet Senatosu tarafından yürütülür.

BAŞKAN — Bundan sonra demin okunan 22 nci maddeye ait değişiklik gelecek ve ondan sonra diğer maddeler takibedecektir.

Buyurun Sayın Yıldız.

İÇTÜZÜK KOMİSYONU BAŞKANI AHMET YILDIZ (Tabii üye) — Muhterem arkadaşlar, tevcih buyurduğunuz vazifenin yapılış ve sonucu hakkında kısaca mâruzattta bulunacağım.

Çalışmalarımızda bazı noktalar belirdi, bunlardan bir tanesi, Tüzüğü'nün bazı kısımları Millet Meclisinin de bazı faaliyetleriyle müşterek yürüyeceği mahiyetinde, diğer bazıları da prosedür bakımından birbirini takibedecektir. Tüzüğü tekâmül ettirmek için Millet Meclisinin de aynı mahiyette çalışmaları ile koordineli bir iş birliği yapmanın zaruri olduğu kanaatine vardık. Ayrıca Millet Meclisinin İçtüzüğü'nün de yapılması icabetmektedir.

Heyeti umumiyesiyle iki yasama organının faaliyetini ve Büyük Millet Meclisinin idari faaliyetlerini tanzim edecek bir tüzüğü'nün hazırlanmasında da müşterek bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Bundan dolayı Millet Meclisi Başkanlığı ile temas ettik. Onlar da bir komisyon kuracaklar. Bundan sonraki mesaimiz; bazı zamanlar paralel, bazen müşterek, bazen de birbirini tamamlayan bir çalışma yapacağımız için Tüzüğü onlar başlamadan evvel bitirmemize imkân yoktur.

Ayrıca gerekçede de arz ettiğim gibi, memleketimizde Cumhuriyet Senatosunun fonksiyonunu ifade eden ve bünyesini düzenliyen bir gelenek ve eskiden kullanılmış bir Tüzük mevcud olmadığı için; çeşitli memleketlerde bu tip yasama organının faaliyetlerini tanzim eden Tüzükleri tercüme etmek suretiyle, mümkün mer-tebe daha tekâmül etmiş bir tasarıyı sizlere takdim etmeye çalışacağız. Bundan sonra arz edeceğim gibi çalışmalarımız, iki Meclisin İçtüzük faaliyetleri müşterek çalışmak suretiyle olacaktır.

Bir noktayı daha arz etmek isterim; bu tüzüklerde de belireceği veçhile bazı hususlarda müşterek çalışacağız, bazı hususlarda da birbirini takibeden mesai ve prosedür bakımından aynı çatı altında, önemli mahzur olmadığı müddetçe, aynı prosedürü takibedeceğiz. Bu arada ikinci organın tüzelkişiliğini esas alan bir çalışma... Bilindiği gibi Anayasanın bir maddesinde belki aramızda bir fark gözetilmektedir. Fakat bütçede fark yoktur. Ayrıca diğer bir maddesinde de sarih olarak İkinci Meclisin eşit tüzelkişiliğe sahibolduğu belirtilmiştir. Şöyle ki; Bütçe Komisyonu hususunda Millet Meclisine daha fazla önem verilmiştir. Bunun da sebebi malûmunuz olduğu veçhile, Hükümetin güven oyu ve onun en önemli bir unsuru olan bütçenin kabulünde Anayasamız Millet Meclisine daha fazla bir hak tanıdığı içindir. Bundan sonra yasama fonksiyonunun ifasında tam bir eşitlik kabul edilmiştir. Bildiğiniz veçhile, kanunlar iade edilip bir Karma Komisyon teşkili zarureti duyulduğu hallerde, her iki Meclisten eşit sayıda üyelerden müteşekkıl bir Karma Komisyon kurmak suretiyle, tasarı üzerindeki değişikliği Meclise sunmak hususu esas olarak kabul edilmişti.

Bunun için bizim Tüzükte de 4 komisyon müşterek çalışacaktır. Tabloda görüldüğü gibi Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme Komisyonu, Kitaplık, Bütçe ve Dilekçe Komisyonları vardır. Ama bunların ne şekilde çalışacağı ve vazife bölümünün ne olacağı belli olmadığı için, müşterek bir çalışma ile yapılacaktır. Fakat, üyelerin miktar ve vazife itibariyle birbirine eşit olması hususunda kendi kanaatimizi onlarla birleştirdiğimiz takdirde, tüzüğü'nün geri kalan kısmını kendi tekemmül ettirecektir. Gerekçede

de arz ettiğim gibi Tüzüğün büyük kısmını hazırlamış olmakla beraber daha bir müddet çalışmalarına devam etmek suretiyle Tüzüğü hazırlamış olacağız. Benim genel olarak arzım budur. Bundan sonra sorulacak hususlara da cevap vermeye çalışacağız.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Niyazi Ağırnaslı.

NIYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Sayın Senatörler, yüksek huzurunuzda getirilmiş bulunan tadil gerekçesinde Senatonun tasarrufu dışında vukubulan bir hukuki tasarrufun burada tahdidi yoluna gitmek gibi bir şey var. Yani, kendimizin yapmadığı bir işi, eski İçtüzüğün 22 ne maddesini tadil etmek gibi bir durumla karşı karşıyayız.

Bu çatı altında en mükemmel hukuki ananeleri kurmanın başlangıçta, şeklen bile olsa, bu yola gidilmesi uygun olmaz, zannedirim. Çünkü, tek meclis zamanında yapılmış olan Tüzüğün 22 ne maddesini Senato olarak tadil etme yerine bir yeni muvakkat madde getirelim. Bu yeni muvakkat madde ile ihtiyacı karşılayalım. Senatonun yapacağı Tüzükte bu hususlar nazarı itibara alınmış ve halledilmiş olsun mütalâasındayız. Çünkü, bu yolu açacak olursak, yarın Millet Meclisi ile Senato arasında bu nevi tearuzlara yol açmış oluruz. Biz gayrihukuki bir tasarrufu kuran bu yola, Yüksek Senatonuz tensip buyurursa, gitmiyelim. Dahilî Nizamnamenin sadece muvakkat bir madde şeklinde. Dahilî Nizamnamenin bir muvakkat maddesi şeklinde geçirelim. Böylece bu muvakkat ihtiyacı karşılayalım. Fakat şöyle denebilir; mevcudolmayan bir Tüzük için nasıl hüküm konabilir, yapılabilir? Âcil ihtiyaçları karşılamak üzere gibi bir esbabı mucibe ile aynı metin buradan geçirilebilir. Her halde Tüzüğün 22 ne maddesini tadil gibi bir tasarruf yoluna gitmemiş olalım, mütalâasındayım.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Tiğrel.

İHSAN HAMİT TİĞREL (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlarım, sözüme başlamadan evvel Tüzük Komisyonunun sarf etmiş olduğu mesaiden dolayı kendilerine teşekkür etmek isterim. Temenni ederim ki, kısa bir zamanda yapılacak Tüzük, ihtiyaçları tatmin edecek bir şekildedir olsun.

Madde hakkında konuşmadan evvel de, Sayın Niyazi Ağırnaslı Bey arkadaşımızın fikirlerine iştirak etmediğimi belirtmek isterim. Bir maddenin şu veya bu şekilde tadili ile Tüzüğe bir muvakkat maddenin ilâvesi şeklinin ortaya konması arasında hiçbir fark yoktur. Bu bir formaliteden ibarettir. Bu şekil ihtiyar edilmiştir. Ben burada hiçbir hukuki müessese koymamaktayım.

Bu mâruzatımdan sonra, maddenin bir iki noktası üzerinde komisyonun beni tenvir etmesini rica edeceğim.

Bütçe Komisyonunun, evvelâ komisyonları 20 den 9 a indirmesi hakikaten isabetli olmuştur. Ve birleşmelerde de isabet vardır. Yalnız Bütçe Komisyonunun kadrosu üzerinde dikkati çeken bir nokta vardır; Bütçe Komisyonu, 15 üye, bir müdür, bir sekreter ve bir daktilodan ibarettir deniyor. Eski tüzükte; Bütçe Komisyonunun kadrosu bir kalem müdürü, bir muavin, bir başkâtip, yine bir onun muavini ve bir de memurdan ibarettir, denilmektedir. Tabii daktiloda bunun içinde olmak icabeder. Bütçe Komisyonunda uzun boylu çalışmış bir arkadaşımız olarak arz edeyim ki, fazla görülen bu kadrolar işleri zamanında yetiştirmeye bile kâfi bulunmamakta idi. Yine Bütçe Komisyonunda çalışan arkadaşlarımızın benim bu sözlerimdeki isabeti takdir ederler sanıyorum. Diğer taraftan Anayasamızın 94 ne maddesi bütçenin önceden Senatodan geçmesini âmir bulunmaktadır. Yani bütçenin merkezi sıkletini Senatonun omuzlarına yüklemiş bulunmaktadır. İlk görüşme Karma Komisyonunda olacak, sonra Senato tetkik edecek, gerekirse tekrar Karma Komisyona gidecek, o tetkik edecek, bu tetkikatını Büyük Millet Meclisine gönderecektir. İşin merkezi sıkleti Senatonun omuzlarında olduğuna göre, kadrosunun da ona müvazi olarak konması şarttır. Bilmiyorum Komisyon bu noktayı nazarı dikkate almış mıdır? Yoksa başka bir görüşle mi bu kadrolarla iktifa etmiştir?

Sonra maddenin üçüncü fıkrası var. Bu fıkrada şöyle deniyor :

«Yukarda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler, akçalı işlerden ise, Bütçe ve Maliye Komisyonlarında, bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler, İçişleri Komisyonunda görüşülür.» Kanaatimizce bu fıkraya lüzum yoktur, tamamen hasıvdır.

Çünkü her kanun, her teklif, her kağıt ya Millet Meclisinden gelir, yahut Millet Meclisini alâkadar etmiyorsa riyasete gelir. Eğer Millet Meclisinden havale edilmiş kâğıtlar varsa ve hangi encümenenden gelmiş ise, o encümene muadil olan encümene riyaset tarafından o kâğıdın havale edilmesi tabiidir. Doğrudan doğruya gelmiş olsa dahi Riyaset Makamı bu kâğıdın nereye aidolacağını takdir eder ve alâkalı encümenine havale eder. Binaenaleyh otomatik olarak bu encümenlerden hangisine taallûk etmesi gibi şeyler hasıvdır. Bir an için taallûk etmiyeceğini derpiş edelim. Bunu riyaset makamı takdir edip doğrudan doğruya bu encümene havale etmesi isabetli olur. İşî kısaltahm. İçişleri Encümenine gidecek, Encümen gündemine ne zaman koyacak, belli değil. Sonra koyacak mı koymıyacak mı? Koyacak diyelim, tetkik edecek, ondan sonra da bu bize taallûk etmiyor diyecek, Riyasete havale edecek, ve işler böylece sürüncemede kalacaktır. Bu fıkra bence lüzum yoktur. Böyle bir fıkra konacaksa bu yetkinin Riyaset Makamına verilmesi daha doğru olur kanaatindeyim.

Sonra şöyle bir fıkra var : «Cumhuriyet Senatosu Başkanı, komisyonların sekreter ve daktilo sayısını ihtiyaca göre artırabileceği gibi, gerektiği takdirde azaltabilir.» Bize bu daktilo ve sekreterleri artırıp çoğaltma meselesi tamamen bir kadro meselesidir. Nasıl Devlet daireleri bir kadro dâhilinde hareket ediyorsa, Riyaset Divanı da Senato Meclisinin kadrosu dâhilinde tasarruf hakkına sahiptir. Bu salâhiyeti doğrudan doğruya Senato Başkanına vermek doğru değildir. Böyle bir şeye lüzum varsa bunun Riyaset Divanıca tezekkür edilmesi daha doğru olur. Bu hususlarda tenvir buyrulursa memnun olurum.

BAŞKAN — Sayın Fehmi Alparslan.

FEHMİ ALPASLAN (Artvin) — Muhterem arkadaşlar, henüz Senatomıza intikal etmiş olan bir kanun teklifi bulunmamakla beraber, değerli İçtüzük Komisyonu arka daşlarımızın huzuruna getirdiği mevzu elbette ki, âcıl bir ihtiyacın karşılanması maksadına mâtuftur. Yalnız gerek sevk suretiyle, gerek yapılan bir teklif ile 22 nei maddenin tadili başlığını taşıtarak olsun, öyle zannediyorum ki, Sayın Niyazi Ağırnaslı'nın ileri sürdüğü mütalâa karşımıza hakikaten bir mesele getirir. Evveleminde eski Büyük Millet Mec-

lisi Tüzüğü'nün 22 nei maddesinin değiştirilmesi hakkı doğrudan doğruya ve tek taraflı olarak Senatamızda mevcut olmamak lüzum gelir. Sanıyen, 22 nei madde diye bir de rakam gösteriliyor. Komisyonun hazırlayacağı İçtüzükte, komisyonların teşkiline taallûk eden maddenin farzı muhal 25 nei madde olmayıp da 22 nei madde olacağını şimdiden kestirmek mümkün değildir. Bu itibarla madenki, biz bir şey üzerindeyiz, ve Anayasamızın bu geçici 3 nei maddesi gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü bizim bu ihtiyacımızı karşılamaz hale gelmiştir. Şu halde meseleyi Senatamızın bir karar halinde ve ileride hazırlanacak İçtüzükte ayrıca bir madde halinde getirilmesi kaydıyla bu şekilde gösterilen komisyonları teşkil edelim. Ama ne bir madde ismi, ne de bizim salâhiyetimiz dışında bir iş olsun. Türkiye Büyük Millet Meclisinde İçtüzüğü'nün filân maddesini değiştirmek mahiyetinde bir başlık taşımasın.

BAŞKAN — Sayın Celâl Ertuğ.

CELÂL ERTUĞ (Elâzığ) — Sayın Başkan ve değerli üyeler; bendeniz Tüzük Komisyonunun başarılı çalışmalarına teşekkürle sözlerine başlayacağım. Burada komisyon adelinin azaltılmasının ameli faydasına mukabil 9 neu maddede gösterilen Sosyal İşler Komisyonunun bazı koordinasyon aksaklıklarına sebep olacağını arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Bir hususu arz edeyim. Tümü üzerinde konuşuyoruz, madde üzerinde değil. Konuşmanızı kesmiyorum, yalnız hatırlatıyorum efendim.

CELÂL ERTUĞ (Devamla) — Sayın Komisyondan öğrenmek istediğim bu 3 ayrı komisyonun birleştirilmesinden hâsıl olacak faydalar, mahzurlar hususunda bizi tenvir etmeleridir. Bu hususta kanaatlerimizi maddelerin müzakeresi sırasında arz edebiliriz. Bunun, diğer yasama organı olan Millet Meclisi ile muvazi gidip gitmediği hususunda da tenevvür etmek arzusunda-
yım. Orada da mı komisyonlar birleştirilmiştir, bu mecburiyet bize oradan mı gelmiştir? Bu hususu açıklarlarsa biz de tenevvür etmiş oluruz ve ona göre komisyonlar üzerinden mütalâalarımızı arz ederiz.

KOMİSYON ADINA ÂMİL ARTUS (C. S. Üye) — Muhterem arkadaşlar, kısaca sayın arkadaşlarımızın ileri sürdüğü hususlara arzı cevap etmek için huzuruma çıkmış bulunuyorum.

Evveleminde Sayın Niyazi Ağırnash arkadaşımızın dokundukları nokta; Senatonun hukuki tasarrufu dışındadır, doğru değildir, gayrihukuki vaziyet vardır, yeni bir muvakkat madde yapalım, ihtiyaçlarımızı bu muvakkat madde ile karşılayalım şeklindedir. Biz bu görüşü paylaşıyoruz. Çünkü gayrihukuki olduğuna kaani değiliz. Sebebini arz edeyim; elimizdeki Anayasanın geçici 3 nci maddesi, Millet Meclisi ve Senatonun İktisadî İhtiyaçları Yapılmasına Kadar Eski Türkiye Büyük Millet Meclisi İktisadî İhtiyaçlarını bu Meclislerin ayrı ayrı uygulayacaklarına dair geçici bir hükmü ihtiva etmektedir. Bu hükmü eski Türkiye Büyük Millet Meclisi İktisadî İhtiyaçları hem Millet Meclisinin geçici olarak İktisadî İhtiyaçları, hem de Cumhuriyet Senatosunun geçici İktisadî İhtiyaçları mahiyetini almış bulunmaktadır. Bizim kendi İktisadî İhtiyaçlarımızı hazırlamaya kadar bu Meclisin İktisadî İhtiyaçları olarak kabul ettiğimiz bu İktisadî İhtiyaçların her hangi bir maddesini tadil yetkisine şüphesiz ki, bu Meclis sahip bulunmaktadır. Bu görüşle komisyonların bir an evvel kurulmasına imkân vermek hususunda geçici olarak tatbik etmek durumunda olduğumuz İktisadî İhtiyaçların 22 nci maddesini yüksek huzurunuzda sunulmuş olduğu şekilde değiştirmiş bulunmaktadır. Bu şekilde vaziyette gayrihukuki veya hukuka aykırı bir durum göremiyorum.

Sayın İhsan Hâmit Tığrel arkadaşımız Bütçe Komisyonu kadrosunun kifayetsiz olduğundan bahsettiler ve bu mevzuata temas buyurdular. Bütçenin önce Senatoya geleceğinden bahsettiler. Eğer yanlış anlamadıysam durum şöyledir: 35 üye Millet Meclisinden, 15 üye Cumhuriyet Senatosundan ayrılıyor ve bunların teşkil ettiği karma komisyon vazife görüyor. Bütçe önce bu Komisyona geliyor ve bu komisyonda görüşülüp karara bağlandıktan sonra Cumhuriyet Senatosuna - diğer kanunlardan farklı olarak - evvelâ arz ediliyor. Bu durum karşısında bizim Bütçe Komisyonumuz 1 Aralık tarihinden bütçeyi Türkiye Büyük Millet Meclisine arz etmesi zaruri olduğuna göre, Bütçe Komisyonumuz Aralık - Ocak - Şubat aylarını Millet Meclisinin Bütçe Komisyonu ile birlikte vazife verecektir. Bunun dışında Kasım, Mayıs ve Nisan çalışma aylarında Bütçe Komisyonu müstakil olarak vazife görecektir ve bütçe ile ilgili diğer işleri inceleyecektir.

Yine Millet Meclisinin tatbik etmekte olduğu geçici İktisadî İhtiyaçları göre Bütçe Komisyonu Mü

dürü, memuru, sekreterleri, daktilosu mevcuttur, beraber çalışmaları halinde hem Senatonun memur kadrosundan hem de Millet Meclisi Bütçe Komisyonunun kadrosundan istifade edecektir. Yani her iki kadro birleşerek vazife görecektir. Binaenaleyh bu çalışma tarzı karşısında eskisine nazaran personel kadrosunda bir azalma değil, bilâkis bir çoğalma görülecektir, kuvvetli bir personel kadrosu ile vazife görme yoluna gidilecektir. Ondan sonra her iki komisyonu ayrılacaktır. Ayrı oldukları zaman zarfında bütçeyi. Devlet bütçesini tetkik etmek imkânı bahis konusu olmayıp, bütçeyi ilgilendiren kanunları, Bütçe Encümeninden geçmesi lâzıngelen kanunları tetkik bahis konusudur. Bu bakımdan tasarıda derpiş edilen memur kadrosu ihtiyaca kâfidir, yani ayrıldıkları zamana aidiyet etmek üzere.

Sonra efendim, sondan üçüncü fıkrada «Yukarıda gösterilen komisyonlarla karşılaşmıyan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler, akçalı işlerden ise, Bütçe ve Maliye Komisyonlarında, bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler, İşleri Komisyonunda görüşülür» denmekte olup, bu fıkraya da Sayın Tığrel arkadaşımız dokundu.

BAŞKAN — Sayın Artus, maddeler üzerinde söylüyorsunuz, daha maddelere geçmedik.

ÂMİL ARTUS (Devamla) — Kendileri görüştüler, bu görüşlerine cevap vermek maksadıyla ifade ediyorum. Yani tümü hakkındaki görüşmeleri sırasında temas ettikleri için ben de cevap vermek kasdıyla temas ettim.

BAŞKAN — Maddelere geçildiği zaman temas edebilirsiniz. Fakat nasıl tensibederseniz.

ÂMİL ARTUS (Devamla) — Hay hay efendim. Zaten bir madde olduğu için tümüyle maddeler üzerindeki görüşmeler karışıyor, arkadaşlarımız istemiyerek maddeye de temas etmek zorunda kaldılar. Onun için bendeniz de aynı şekilde temas ettim. Bu, eski Tüzükte mevcudolan bir hükümdür. Hakikaten akçalı işlerdense Bütçe ve Maliye Komisyonlarına, akçalı işlerden değilse İşleri Komisyonuna gidecektir. Bu, Riyaset Divanının yapacağı bir vazifedir. Bu havalede o komisyon eğer başka bir nokta nazara sahip bulunursa, kendisini ilgilendirmedikleri kanaati hâsıl olursa alacağı bir karar ile ilgili gördüğü komisyona verilmek üzere Başkanlığa iade edebilir.

Keza, son fıkra hakkında, bu salâhiyeti Başkanlığa verelim buyurdular. Zaten durumu bu şekilde mütalâa etmek lâzımdır. Ve biz de böyle mütalâa ediyoruz.

Sosyal İşler Komisyonu hakkında Ertuğ arkadaşımız mütalâa olarak, Millet Meclisi de bunu birleştirmiş midir buyurdular. Biz bu hususlarda yabancı kaynakları tetkik ettik. Bütün dünyada Senato komisyonları Meclis komisyonlarından azdır, Senatonun üyelerinin sayısı nazarı itibara alınır, daha mahduttur. Biz de, alâkaları bakımından, muhtelif kollara ait işleri bir arada mütalâa ettik. Sosyal İşler Komisyonu da, alâkaları göz önünde bulundurularak bu şekilde guruplandırılmıştır. Millet Meclisinde halen böyle bir vaziyet mevzu bahis değildir. Onlar, komisyonların üye sayısını indirmek suretiyle seçime gitmişlerdir. 450 üyeli Millet Meclisi için bunun mümkün olacağını uzun uzadıya izaha lüzum görmüyorum. Bizim 186 üyemiz olduğuna göre ve Başkanlık Divanı da 13 olduğu hesaba katılarak, komisyonlarımızın nihayet 170 in altında bir sayıda karar kılınması icab ediyordu. Bu maksatla bu şekilde bir ihtisara ister istemez başvurulmuştur. Şimdilik mâruzatım bundan ibarettir. Tüzük Komisyonu Senato Tüzüğü'nün öntasarısını hazırlamış bulunuyor. Bu madde Tüzük Komisyonu'nun hazırladığı tasarıda mevcuttur. Bu tasarı basılmıştır. Fakat bu maddenin görüşülmesine de başlanmış bulunuyor. Tasarının görüşülmesi bir zaman alacağı için komisyon seçimlerinin bir an evvel yapılması maksadıyla bu madde huzuruza gelmiş bulunuyor. Hakikaten Büyük Millet Meclisinden gelecek kanunlar var. Müzakereye imkân verebilmek için Senatonun kuruluşunu tamamlamak lâzımdır. Bunun için bu madde huzuruza gelmiş bulunuyor. Bu madde tasarıda 10 ve 11 nci maddeleri teşkil ediyor. Şimdi huzurunuzda bulunan bu madde Senato Tüzüğü'nün 10 ve 11 nci maddeleri olarak kısa bir süre sonra tekrar huzuruza gelecektir. O zaman maddeler üzerinde uzun boylu münakaşa yapmak imkânı bulunacaktır. Şimdi âcil olarak bir ihtiyacı karşılamak için bu madde huzuruza gelmiştir.

BAŞKAN — Sayın Ömer Lütfi Bozcalı.

ÖMER LÜTFİ BOZCALI (İzmir) — Âmil Beyin bu izahatı üzerine vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Vazgeçtiler. Tümü üzerinde başka konuşmak istiyen arkadaşımız var mı?

FETHİ BAŞAK (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, İçtüzük Komisyonu'nun, ihtiyaç veya lüzuma binaen bir hususu formüle edip huzuruza getirmiş bulunmaktadır. Benden evvel konuşan arkadaşlarımın işaret ettiği gibi, Dahilî Nizamnamenin 22 nci maddesinin tadili şeklinde tecelli etmiştir. Biraz evvel konuşan arkadaşlardan bazıları bunu bir salâhiyet meselesi olarak derpiş ettiler. Bendeniz de arkadaşlarımızın bu mütalâalarını teyiden arz ediyorum; Meclisin, nizamname dahi olsa, bir maddesinin tâdiline salâhiyetli olmadığı kanaatindeyim. Ancak, komisyon sözcüsü buyurdular ki, Anayasanın muvakkat 3 ncü maddesi, her iki meclisin bu nizamnameyi tatbik edebileceğini derpiş etmiştir. Görülüyor ki, tatbik etmek kanuni bir imkân olarak verilmiştir. Ancak bir maddesinin tadiliyle onun tatbiki arasında, hukuki tasarruf bakımından, büyük fark vardır. Bendeniz bu hususa işaret etmek istiyorum. Ve kanaatimi bir daha tebarüz ettirmek mecburiyetindeyim.

Meclisimiz nizamnamesine dahi olsa tadil salâhiyetine sahip değildir. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Veysi Yardımcı

VEYSİ YARDIMCI (Ağrı) — Muhterem arkadaşlarım; tadili istenilmiş olan bu maddenin, Sayın Âmil Artus'un ifade ettiği şekilde kabulü taraftarı bulunmaktayım. Şu madde veya bu madde hazırlanırken hazırlanmakta olan maddeler için bir de Avrupa me hazlarını tetkik etmek üzere bunların tercümelerinin sayın üyelere tevzi edileceğinden bahis edilmektedir. Şuna kaaniim ki, tarih boyunca daima şahidi olduğum hâdiseler, bunların Avrupa me hazları tetkik edilsin veya edilmesin, yapmak istediğimiz her hangi bir şeyi, her ne olursa olsun, sosyal bünyemize ve meclis bünyemize uygun olarak yapmamız gerekmektedir ve bunu faydalı bulmaktayım. Atatürk'ün dediği gibi «Ne mutlu Türküm diyene.» ve bu Meclis bu işi hazırlarken Avrupavâri değil, Türkvâri düşünmesini, bu tüzüğün tadilini sayın üyelerimizden kabul etmelerini rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Öçten.

RİFAT ÖÇTEN — (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, Anayasamızın geçici maddesindeki

bir hükme göre Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu, yeni İktüzük yapılmaya kadar, eski İktüzüğün tatbik edilmesini âmir bulunmaktadır. Yani, bu hüküm yeni İktüzükler yapılmaya kadar eski İktüzüğün tatbik edilmesi anlamındadır. Binaenaleyh yeni İktüzük yapılmaya kadar eski Tüzüğün her hangi bir maddesini değiştirmek hakkının verildiği şeklinde anlaşılmasına imkân yoktur. İki meclisin tatbik edeceği eski İktüzüğün bir maddesini biz değiştiriyoruz, diğer Meclis değiştirmiyor ve İktüzüğün bu maddesini harfiyen tatbik ediyor.

Binaenaleyh zaten değiştirilen bu maddelere göre Komisyon mevzuunda başka bir değişiklik, kısmen veya fazlaştırmak gibi bir mevzu yoktur. Binaenaleyh eski İktüzüğü aynen tatbik etmek, bizim zaten komisyonlardaki miktarı azaltmak veya çoğaltmak salâhiyetimiz olduğuna göre, bu salâhiyetimize istinaden, Komisyon bu miktarı azaltmak suretiyle bugünkü ihtiyacı karşılamak ve diğer taraftan da bir an evvel yeni İktüzüğümüzü yapmak ve onunla faaliyetimizi devam ettirmek lüzumuna kaani bulunduğumu arz etmek isterim.

BAŞKAN — Sayın Sakıp Önal.

SAKIP ÖNAL (Adana) — Efendim, 22 nei maddenin tadil şekli içerisinde bazı maddelerde iki - üç bakanlığın bir Komisyon içinde yer aldığı görülmektedir. Halbuki bunların her biri ayrı ayrı kıymet ifade eden ve ayrı ayrı komisyonları olması icabeden bakanlıklardır. Bir komisyon içinde 3 komisyonun birleştirilmesi çalışma imkânlarını azaltacaktır. Onun için bunların da ayrı komisyonlar halinde teşkili ve komisyon üyelerinin ona göre seçilmelerini rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Zihni Betil.

ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, Anayasamızın 85 nei maddesi, 3 adet İktüzükten bahseder. Bunlardan biri, Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetlerine munhasır İktüzük; ikincisi Millet Meclisi faaliyetlerine munhasır İktüzük; üçüncüsü de Cumhuriyet Senatosu faaliyetlerine munhasır İktüzüktür. aynı Anayasanın geçici 3 neü maddesinden, yeni İktüzükler yapılmaya kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesinin tatbik edileceği anlaşılmakta ise de, bu tatbikatın Anayasa hükümleriyle kabili telif olması da lazımdır. Binaenaleyh, Cumhuriyet Senatosu

faaliyetlerine munhasır olmak üzere tanzim edilmesi lâzımgelen İktüzüğün de bir an evvel tedvini zaruridir. Meselemiz budur. Bu tedvin tahakkuk edinceye kadar içinde Cumhuriyet Senatosu, T. B. M. M. Dahili Nizamnamesi üzerinde bir yasama tasarrufunda bulunabilir mi, bulunamaz mı? Kanaatimce bulunabilir. Ancak, unutmamak gerekir ki, T. B. M. M. Dahili Nizamnamesinin 22 nei maddesi, T. B. M. M. İktüzüğü, Millet Meclisi İktüzüğü ve Cumhuriyet Senatosu İktüzüğü yapılmaya kadar yürürlükte olan müsterek bir İktüzüktür. Bu müsterek İktüzüğün bir maddesini Cumhuriyet Senatosunun bu şekilde tadil etmesi kanaatimce uygun değildir. 22 nei maddeye, Cumhuriyet Senatosu, sadece Cumhuriyet Senatosu faaliyetlerine munhasır olmak üzere bir fıkra eklemesi daha uygundur.

2 nei mühim nokta şudur : Sadece komisyonların teşkili, maksadı temine kâfi gelmez. Bu komisyonların çalışmalarını da tanzim etmek lâzımgelir. 22 nei maddedeki komisyonlar Cumhuriyet Senatosu için adeden çok görülebilir. Bunlardan bâzıları birleşik hale getirilebilir. Fakat düşünmek gerektir ki, komisyonların, teklif edilen tasarıda olduğu gibi teşkili, faaliyette bulunabilmeleri için kâfi mi, değil mi? Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesinin komisyon çalışmaları hakkındaki hükümleri bu şekilde kurulacak komisyonların çalışmalarına imkân vercek mi? Vermeyecek mi? Mevzuun bu zaviyeden de incelenmesi gerekir. Komisyonun bu hususta da gerekli tekliflerle gelmesi icabederdi.

Bendeniz, Başbakanlığa, bu noktaları izah eden bir önerge takdim ettim. Arz ettiğim iki zaviyeden tekrar tetkik edilmesi için tasarrufla komisyona iadesini arz ve teklif ediyorum. Kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Komisyon adına buyurun Ahmet Yıldız.

KOMİSYON BAŞKANI AHMET YILDIZ (Tabii üye) — Muhterem arkadaşlar, bir salâhiyet meselesi epeyce uzun tartışmalara konu oldu. Bizim komisyonun kanaatince salâhiyetimiz vardır. Evvelâ elimizdeki tüzük müsterek değildir. Üzerinde bulunan T. B. M. M. bu T. B. M. M. değildir. O sadece İktüzüğün ismidir. Eski İktüzük her iki Meclisin de İktüzüğü olarak tasrih edildiği için hakikatte aynı ol-

makla beraber, madde ayrı ayrı her birimizin malıdır. O halde şimdi eski T. B. M. M. Dahili Nizamnamesi ismiyle anılan İktisadî, şu andan itibaren hem bizim Senatonun İktisadî'dür, hem Millet Meclisinin İktisadî'dür. Onun için Anayasa hükmüne göre her iki Meclisin de İktisadî olarak kabul edilen bu İktisadî üzerinde değişiklik yapılabilir. Her iki Mecliste, bundan dolayı bir salâhiyetsizlik bahis konusu değildir.

Arz ettiğim gibi, şimdiki T. B. M. M. nin İktisadî değil, o zamanki Meclisin İktisadî'dür. Anayasamızda tasrih edilen üç İktisadî yapılmaya kadar meclislerin her biri için İktisadî olarak ikame edilen bir eserdir. Onun içindir ki, kendimize aidolan bir İktisadî değiştirmiş oluyoruz. Yeni İktisadî'müz tedvin edilinceye kadar, bu İktisadî'ten istifade edeceğimizin Anayasada tasrih edilmesi onu harfiyen tatbik edeceğiz demek değildir. Biz tamamen kendi malımız olan bir İktisadî hazırlıyacağız. Diğer memleketlerin buna benzer, Senato, Ayan Meclisi, Lordlar Kamarası gibi yasama organlarının mevzuatını tetkik ediyoruz. Onlardan da istifade edeceğiz. Bu her hangi bir İktisadî kop-ya değildir.

Komisyon üye adedlerini indirişimize gelince : Takdir buyrulur ki, Yüksek Senatonun üye sayısı 22 komisyona üye ayıracak kadar değildir. Üye sayısı bütün dünyadaki emsallerinde olduğu gibi Millet Meclisinden azdır. Millet Meclisi de komisyon azaltması yapabilir. 10 - 15 üyeli komisyondalar da şu komisyonların teşkili de mümkündür. Komisyonlar içinde miktar az olunca elâstikiyet daha fazla sağlanır. Biz bu sebeple birbirine benzeyen faaliyetleri birleştirme şıkkını teraih ettik. Komisyonların bütün faaliyetlerini temin edecek hükümlerin getirilmesi meselesine gelince : Şu anda buna imkân yoktur. Çünkü bâzı komisyonlar Millet Meclisi komisyonları ile müşterek çalışacaktır. Meselâ Dilekçe Komisyonu'nun faaliyeti ayrı mı olacak müşterek mi olacaktır? Bu hususta müşterek ve berrak bir kanaate varmadık. Komisyonların çalışması da eski Nizamnamede yazılı olduğu için buna devam edelim ve belki de biz bu çalışma ile, Millet Meclisiyle müşterek çalışmamız bittikten sonra tamamlanacak İktisadî huzurunuza getiririz.

Esasen o zamana kadar beklemektense şu andan itibaren Senato teşkilâtını tamamlayalım. Yine çalışmalarımıza devam ederiz. O zamana kadar helki de Tüzüğü tamamlar huzurunuza getiririz. Demin de arz ettiğim gibi bu ne kadar sürecektir? Öbür Meclis komisyonlarını teşkil ettikten sonra, müşterek komisyon faaliyetlerinde ortak görüşe dayanan bir tanzim yapabiliriz. Bunu kabul ettiğimiz takdirde geçici olarak faaliyete geçmiş oluruz. Ondan sonra tekemmül etmiş Tüzüğe göre gerekli faaliyet ve düzenlemeyi yeniden yaparız. Hürmetlerimle.

BAŞKAN -- Sayın Sakıp Önal.

SAKIP ÖNAL (Adana) -- İktisadî Komisyonu Sayın Başkan Ahmet Yıldız'ın izahatını dinledik. Fakat bir nokta nazar olarak bunu şahsen kabul etmiyorum. Mümkünse, komisyondaki üye adedlerinin azaltılması suretiyle bir komisyonda toplanan birkaç komisyon faaliyetlerinin ayrı ayrı komisyonlar şeklinde çalışmalarını temin etmek daha verimli olur. Çünkü bu komisyonlar birer ihtisas komisyonları olarak çalışacaklardır. 15 yerine 9 üye, 9 yerine 7 üye verelim, bu ihtisas komisyonlarını teşkil edelim. Böyle daha iyi olacaktır. Kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN - Buyurur.

RASİM HANCIOĞU (Afyon Karahisar) -- Muhterem arkadaşlarım, bu 22 nci maddenin tadiline mutlak olarak zaruret vardır. Meclisimizin bir an evvel faaliyete geçmesi için bu şarttır. Komisyonların azalması keyfiyeti de şahsi kanaatime göre lüzumludur. Senatamızın üye sayısının az olması ve üyelerinin birçok bakanlık işleriyle ilgilenmeleri için az olan bu komisyondalar da daha fazla faaliyet gösterebiliriz. Ve Hükümet mekanizmasında fikirlerimiz daha geniş bir sahaya inhisar eder. Binaenaleyh, 22 nci maddenin tadil edilmesi mutlak bir zarurettir ve bunun da yeni komisyonlara göre ayarlanması yerindedir. Bir hukuk anlayışı olarak 22 nci maddenin tadiline gitmeyip yeni bir madde eklediğimizi kabul edelim, o zaman 22 nci madde ne olacak? 22 nci maddeyi kaldırmak gerekecek. Yeni bir maddeyi eklediğimiz takdirde ise Tüzükte bir tadil ehitine gidilmiş oluyor. Binaenaleyh, bu iki anlaşmazlığı da önlemek maksadıyla 22 nci maddenin

tadil edilmesi ve komisyonun gösterdiği şekilde kabul edilmesi uygundur kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Niyazi Ağınaslı.

NIYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Muhterem senatörler, hiç prensibe taallük etmez gibi görünen bir mesele üzerinde huzurunuzda ikinci defa çıktığım için özür dilerim. Aneak bizim olmıyan bir eseri Senatonun kabullenmesi gibi bir durum hâsıl olduğu için söz aldım. Niçin muvakkat madde olarak tedvin etmiyoruz?

Biz ananesini kurmak üzere bulunduğumuz şu muhterem müessesede şeklen dahi hiçbir peşin hükmün zebunu olmıyalım. Kendi Tüzüğü-müzü biz yapacağız ama bizim iç bünyemizin, kuruluşu icabı birtakım hususiyetleri olacaktır. Sonra şînesindeki zevatın - hiç kimseyi kasdetmiyorum - seviyeleri icabı bâzı değişiklikler olabilir. O itibarla biz, vaktiyle yapılmış bir İctüzüğü Anayasadaki atıf dolayısıyla benimseyip şeklen dahi olsa bir hataya düşmemeliyiz. Bunu muvakkat madde olarak kabul edelim. Bu İctüzükte tâbi olmamamız icabeden hükümler varsa niçin ona tâbi olur gibi bir duruma düşelim.

Bunun için diğer söz almış arkadaşların temsil ettikleri fikri ve tavrını kabul buyurmanızı ve bunu muvakkat madde olarak kabul etmenizi istirham edeceğim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

AMİL ARTUS (C. S. Üye) — Muhterem arkadaşlar, içimizde Anayasaya aykırı bir hareket yapıyor muyuz diye, en ufak şüphe kalmasın diye tekrar söz almış bulunuyorum. Muhterem arkadaşlar, bizim olmıyan bir Tüzük üzerinde tasarrufla bulunuyoruz dediler. Tam aksi, tamamen bizim olan Anayasamızın geçici 3 nci maddesi ile bize mal edilmiş bir Tüzüktür. Anayasamızın geçici 3 nci maddesiyle hem Millet Meclisine verilmiş, hem de Cumhuriyet Senatosuna. Biz kendi tatbikatımız bakımından tadilat yapıyoruz. Millet Meclisinin malı olan bir tadilat mevzuubahis değildir. Biz kendimize aidolan kısmı tatbik edebilmek bakımından 22 nci maddeyi değiştiriyoruz. Binaenaleyh, yapılan tasarruf tamamen Anayasamızın geçici 3 nci maddesinin bize tanımış olduğu salâhiyetin kullanılmasından ibarettir. Anayasa diyor ki : Cumhuriyet Senatosu! Sen kendi İctüzüğünü yapın-

caya kadar şu İctüzüğü tatbik edeceksin. Biz de diyoruz ki: İctüzük yapılmamış geçicecek, bu sebeple tatbikatla mükellef olduğumuz şu İctüzüğün bir maddesini kendi İctüzüğümüz yapılmıyaya kadar değiştirelim. Gayet tabii ki, bunda hiçbir tereddüde mahal olmadığı kanaatindeyim.

Ek maddeye gelince : Ek madde tamamen kanun tekniğine aykırıdır. Çünkü 22 nci madde duracak, sonuna yine bir 22 nci madde eklenecek. Bu, kanun tekniğine uymaz.

Zihni Bey arkadaşımız bu hususta bir önerge verdiklerini beyan ettiler. «Acaba tatbikle mükellef olduğumuz tüzüğün diğer maddeleri, birleştirilmiş ve dolayısıyla azalmış olan komisyonların işlemesine müsait midir?» dediler. Tamamen müsaittir. Takdir buyurursunuz ki, kanun lâyiha ve teklifler Millet Meclisinin ihtisas komisyonlarında uzun uzun tetkik ve müzakere edildikten sonra, Millet Meclisinde iki defa müzakere edilip kabul edildikten ve olgun bir hale geldikten sonra Cumhuriyet Senatosuna ve onun komisyonlarına gelir. Buralarda bir tasarı üzerinde çok fazla çalışma durumu hâsıl olmayabilir. Onun için bir komisyonun birkaç Bakanlık kapsaması bir mahzur değildir. Bütün dünya Senatolarında da vaziyet böyledir. Biz yerli kaynak olarak Osmanlı Meclisi Âyanı Nizamnamei Dahilîsini Kütüphaneden aldık. Ve en evvel yerli kaynak olarak bunu inceledik. Bunun dışında Fransa, İsviçre, İtalya ve Batı - Almanya Senatolarının İctüzüklerini temin ettik. Bunlardan Batı - Almanya ve Amerika Senatolarına aidolan İctüzükler tereüme edilmektedir. Komisyondaki arkadaşların tetkikine arz edeceğiz ve mesaimizde de bundan istifade edeceğiz. Sayın Başkanın da ifade buyurdıkları gibi doğrudan doğruya tek başımıza bu tetkikatı yapmak bahis konusu değildir. Kendi realitelerimizi de göz önünde tutarak bunu hazırlamış bulunuyoruz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — İki tane yeterlik önergesi gelmiş bulunmaktadır. Şimdiye kadar on dört muhterem üye konuşmuşlardır. Yeterlik önergesinin oya konması gerekiyorsa da, son sözü, komisyon sözcüsü şimdi konuştuklarından, yürürlükte bulunan Tüzüğe göre son söz de üyeye ait bulunduğundan önergeyi yüksek reyleriyle arz etmeden evvel bir üye arkadaşımıza söz vereceğim. Söz sırası Sayın Zihni Betil'de

ZİHNİ BETİL (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, yeni Anayasamızın geçici 3 nci maddesi « Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu içtüzükleri tanzim edilinceye kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesinin tatbik edileceği » hükmünü vaz'eylemektedir. Bu nizamname ise eski Anayasa zamanında ve tek Meclis çalışmalarını tanzim için tedvin edilmiştir. O nizamnamenin, çift Meclisli bir yasama organının ihtiyacına cevap vermiyeceği açıktır. Sonra, yeni Anayasanın 85 nci ve geçici 3 nci maddelerine göre bu Dahili Nizamname, sadece Senatonun malı değildir. Ayrıca Millet Meclisinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin de Dahili Nizamnamesidir. O halde ben, sadece benim olmayan bir nizamnamenin bir maddesi üzerinde kendi başıma tasarrufta bulunamam. Bu durum karşısında, Cumhuriyet Senatosunun; 22 nci maddeyi tadil ederken, bu tadilin Cumhuriyet Senatosu faaliyetlerine munhasır olduğu, tadil metninde tasrih etmesi lâzımdır. Bu tasrih, yanlış anlayışlara mâni olacaktır. Sözü edilen 22 nci maddeyi Millet Meclisi de kendi ihtiyacına göre tadil ettiği takdirde, ortaya, 22 nci maddesi iki türlü yazılmış bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesi çıkacaktır ki, karışıklığa sâik olur. Takinde; vuzuh ve münakkahiyet de aranır.

İkinci mühim nokta: Komisyon kurmak kâfi değil, elde bir nizamname var. Bu nizamnamenin bünyeye uymadığı iki kere ikinin dört ettiği gibi aşikâr.

Bugün ise, sadece komisyonların adedlerini azaltıyoruz. Acaba, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesi, tasarıya göre kurulacak komisyonların faaliyetini tanzime kâfi gelecek mi? Gelmiyecek mi? Gelmezse ne yapılacak? Gerekçede izahat yok. Başkan ve sözcü de izahat vermediler. Bu itibarla, komisyonların bu şekilde teşekkülü halinde, kendilerinden beklenen faaliyetlere mevcut Dahili Nizamnamenin kâfi gelip gelmiyeceği hakkında komisyondan, izahat vermesini temenni edeceğim.

BAŞKAN — Yeterlik Önergelerini okutuyorum.

Sayın Senato Başkanlığına

Mesele aydınlanmıştır. Reye arzımı rica ederim.

Ordu Senatörü

Eşref Ayhan

BAŞKAN — Meselenin burada kesilmesini isteyen önergeyi dinlediniz.

AKİF EYİDOĞAN (Zonguldak) — Yeterlik aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Yeterlik aleyhinde Akif Eyidoğan, buyurun.

AKİF EYİDOĞAN (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlar, muhterem senatörlerden 14 arkadaşımız söz almış, temas edilen noktalara encümen adına izahat verilmiştir. Bu izahatın Heyeti Muhteremenizi tatmin edeceği kanaati hâsıl olmak suretiyle, ki muhterem arkadaşımızın Anayasasının geçici üçüncü maddesinin her üç Meclise ayrı ayrı mal olmuş olduğu, Nizamnamei Dahili üzerindeki tasarrufunun yine zihinlerimizde bu tasarrufa yetkisi olup olmadığına dair şüphe uyandıran bir nokta ve temas edilmeyen bir nokta kaldığı için o noktanın aydınlanması için mâruzatta bulunmak istiyorum...

BAŞKAN — Kifayetin aleyhinde konuşacağınız?

AKİF EYİDOĞAN (Devamla) — Esasen müzakerenin kâfi olmadığını arz ediyorum. Arkadaşlarımız, bir muvakkat madde, bir ek madde yahut müstakil bir madde teklif etmektedirler. Muvakkat maddede kabul edilmiş veya maddelerden birisinin tetkiki kabul edildiği takdirde Nizamnamei Dahilin 22 nci maddesi yerinde duruyor demektir. Yani yeni bir tüzük tanzim edilinceye kadar, 22 nci madde yine yürürlükte demektir.

Binaenaleyh, eğer biz muvakkat bir hüküm koyacaksak, muvakkat hükmün maddelerinden birisi encümenlerin sayısını ve kadrosunu gösterecektir. Diğer bir madde ise, 22 nci madde hükmünün kaldırılmasının tazammun edecektir. Bu tasarruf dahi, elde mevcut Dahili Nizamnamenin her üç Meclis için müşterek olduğuna göre biz bunu değiştirecek olursak kendi yetkiniz dâhilinde bir tasarrufa gitmiş olacağız demektir. Bu bakımdan Anayasasının geçici 3 nci maddesinden anladığına göre, eski Dahili Nizamnamenin üç kopyası vardır. Bir tanesi Senatoya maledilmiştir, bir tanesi Millet Meclisine ve bir tanesi de Türkiye Büyük Millet Meclisine mal edilmiş bulunmaktadır. Yeni bir tüzüğe sahip oluncaya kadar bunlar yürürlüktedir. Bunun üzerinde tasarrufumuz Anayasanın

geçici 3 nci maddesi hükmüne göre mutlakdır. Kül olarak yeni bir tüzük yapabileceğimiz gibi cüz' olarak yeni bir madde de getirebiliriz. Kül veya cüz' olarak yerine yenisi gelmekle eskisi yürürlükten kalkar.

BAŞKAN — Yeterlik önergesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dört tane önerge mevcuttur. Bu önergeleri aykırılık derecesine göre oylarınıza sunacağım. Bu önergelerden en aykırısı şudur: Sayın Rifat Öçten önergesinde eski Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün aynen tatbikini istemektedir.

Sayın Niyazi Ağırnaslı, metnin komisyona havalesini ve yeniden tedvinini istemektedir.

Sayın İbrahim Saffet Omay ve arkadaşları, geçici madde olarak tedvin edilmek üzere komisyona havalesini istemektedir.

Sayın Zihni Betil'de, gereği yapılmak üzere komisyona havalesini istemektedir.

Şimdi bir tane daha önerge geldi o da Sayın Rifat Öçten arkadaşımıza aittir. Bu önerge ile eski Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün aynen tatbiki istenmektedir. Şimdi önergeleri ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonda sevk olunan teklifim arz ettiğim sebeplerle müstakillen tedvinini hususunun reye arzını istirham eylerim.

15 . 11 . 1961

Ankara

Niyazi Ağırnaslı

Yüksek Başkanlığa

Şifahande arz ve izah ettiğim gibi Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dahili Nizamnamesi'nin, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü yapılmaya kadar aynen tatbikini arz ve teklif ederim.

Sivas

Rifat Öçten

Yüksek Başkanlığa

İçtüzüğü'nün 22 nci maddesini Senatonun değiştirmeye yetkisi olmadığı kanaatindeyiz.

Teklif edilen hususların Tüzüğe geçici madde halinde ilâvesi için tasarının komisyona iadesini arz ve teklif ederiz.

15 . 11 . 1961

Ankara

Ordu

İbrahim Saffet Omay

Zeki Kumrulu

Ankara

Sabit Kocabeyoğlu

Yüksek Başkanlığa

T. C. Anayasasının 85 nci maddesi, T. B. Millet Meclisine, Millet Meclisine ve Cumhuriyet Senatosuna aidolmak üzere 3 adet İçtüzükten bahsetmekte ve bunlardan herbirinin ayrı ayrı T. B. Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu tarafından yapılacaklarını zikretmektedir.

Aynı Anayasa, bu üç adet İçtüzük yapılmaya kadar, T. B. M. M. Dahili Nizamnamesi'nin tatbik olunacağını tasrih etmekte ise de, hiç şüphe yok ki, bu tatbikat, T. C. Anayasası hükümleriyle kabili telif olmak mecburiyetindedir. Bu hal, yukarıda sözü edilen üç adet İçtüzüğü'nün süratle tedvinini gerektirir.

Cumhuriyet Senatosu, T. B. M. M. Dahili Nizamnamesinin 22 nci maddesini bu şekilde tek başına tadil edemez. Olsa olsa, bu maddeye, sırf Cumhuriyet Senatosu faaliyetine munhasır ve geçici olmak kaydıyla bir fıkra eklenebilir.

Sonra, sadece komisyonların tesbiti maksadı temine kâfi gelmez. Ayrıca komisyonların nasıl çalışacaklarına ait hükümlerin de tanzimi gerekir.

Bu sebeplerle, gereği yapılmak üzere, mevcut tasarının komisyona iade edilmesini arz ve teklif ederim.

15 . 11 . 1961

Cumhuriyet Senatosu

Üyesi

Zihni Betil

BAŞKAN — Dört önergeyi okumuş bulunuyoruz. Bunlardan en aykırı olan teklif, Rifat Öçten arkadaşımızın teklifidir. Bu teklifi tekrar okutup reylerinize arz edeceğim.

(Rifat Öçten'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi kabul buyuranlar lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Geri kalan üç önerge aynı mahiyettedir. Hepsi de komisyona havalesini istemektedirler. Eğer sayın önerge sahipleri iştirak ederlerse..

ZİHNİ BETİL (Tokat) — Efendim, benim teklifim, Cumhuriyet Senatosunun faaliyetine

münhasır olmak üzere, asıl İktisadî yapılmaya kadar 22 nci maddenin muteber olmasıdır.

BAŞKAN — Yani gereği yapılmak üzere komisyona havalesini istiyorsunuz. Şimdi diğer takririni de okutuyorum.

(Zihni Betil'in önergesi tekrar okundu.)

NIYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Efendim, bu mesele burada halledilebilir..

BAŞKAN — Efendim, oylama sırasında, yahuz iştirak edip etmemek hususunda muhtarsınız.

Sayın Zihni Betil arkadaşımızın komisyona havalesini isteyen önergesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Ağırnaslı'nın önergesini tekrar okutuyorum. (Niyazi Ağırnaslı'nın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Sayın Niyazi Ağırnaslı'nın önergesini yüksek oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın İbrahim Saffet Omay ve arkadaşlarının önergesi.

(İbrahim Saffet Omay, Zeki Kumrulu ve Sabit Kocabeyoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddelere geçilmesini kabul buyuranlar... (Maddelere geçilemez sesleri) Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

NIYAZI AĞIRNASLI (Ankara) — Müsaade buyurur musunuz, anlaşılmadı.

BAŞKAN — Maddelere geçilmesi kabul edildi. Yani Komisyonun getirmiş olduğu metnin 1 nci maddesinin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Oylarınıza sunduğum önergeler kabul edilmemiştir. Tüzük hükümlerine göre maddelere geçilmesi hususunda oylarımızı almak icabettelmektedir. Oylarınıza sunduğum maddelere geçilmesi şu demektir: Gereke okunmuş ve heyeti umumiyesi üzerinde yapılan görüşmelerden sonra komisyonun getirdiği prensip kabul edilerek maddelerin görüşülmesi ekseriyetle kabul edilmiştir. Şimdi Komisyonun getirdiği maddelere geçiyoruz.

Cumhuriyet Senatosu İktüzüğünün komisyonlarla ilgili maddesi

Madde 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili Nizamnamesinin 22 nci maddesi aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir :

Madde 22. — Siyasi partilerin yalnız Senatodaki üyelerinden kurulan ve Senato içinde onun çalışmalarıyla ilgili faaliyette bulunan Senato grupları vardır.

Siyasi partilerin Senato grupları en az on üyeden meydana gelir.

Cumhuriyet Senatosu, Anayasanın 73 nci maddesi gereğince her iki yılda bir yeni seçilen üyelerin katılmasını mütaakip, yapılacak Başkanlık Divanı seçimlerinden sonraki ilk birleşimde görevleri iki yıl devam etmek ve üyeleri Genel Kurulca gizli oyla seçilmek üzere aşağıdaki komisyonları kurar.

a) Cumhuriyet Senatosu ile ilgili komisyonlar :

1. Dilekçe Komisyonu, (9 üye, bir sekreter ve bir daktilo),

2. Kitaplık Komisyonu, (3 üye bunlardan biri idare âmirleri arasından seçilir. Bu komisyona Kitaplık Müdürü sekreterlik yapar.)

3. Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme Komisyonu, (9 üye, bir sekreter ve bir daktilo.)

b) Hükümet ile ilgili komisyonlar :

1. Bütçe Komisyonu, (15 üye, bir müdür, bir sekreter, bir daktilo.)

c) Bakanlıklarla ilgili komisyonlar :

1. Anayasa ve Adalet Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

2. Bayındırlık ve Ulaştırma Komisyonu, (11 üye, bir sekreter, bir daktilo)

3. Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

4. İşleri Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

5. Mali ve İktisadi İşler Komisyonu, (Maliye, Ticaret, Gümrük ve Tekel - 19 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

6. Millî Eğitim Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

7. Millî Savunma Komisyonu, (13 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

8. Sanayi ve Ziraat Komisyonu, (15 üye, bir sekreter, bir daktilo.)

9. Sosyal İşler Komisyonu, (Sağlık, Çalışma, İmar ve İskân - 15 üye, bir sekreter, bir daktilo)

Dilekçe, Kitaplık, Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme ve Bütçe komisyonları, gerektiğinde, Millet Meclisinin bu isimdeki komisyonları ile birlikte çalışırlar.

Gerektiğinde Genel Kurulca başka komisyonlar kurulabileceği gibi, mevcut komisyonlardan bazıları kaldırılabilir veya komisyonların üye sayısı değiştirilebilir.

Yukarda gösterilen komisyonlarla karşılanmayan dairelerle ilgili tasarı ve teklifler, akçalı işlerden ise, Bütçe ve Maliye komisyonlarında, bunlardan başka bütün tasarı ve teklifler, İçişleri Komisyonunda görüşülür.

Senato üyeleri ikiden fazla komisyona üye olamazlar.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı, komisyonların sekreter ve daktilo sayısını ihtiyaca göre arttırabileceği gibi, gerektiği takdirde azaltabilir.

BAŞKAN — Vası Gerger.

VASFİ GERGER (Urfa) — Muhterem arkadaşlarım, bendeniz bu maddenin (C) bendinin 9 ncu fıkrasını takibeden; Dilekçe, Kitaplık, Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme ve Bütçe Komisyonları, gerektiğinde, Millet Meclisinin bu isimdeki komisyonları ile birlikte çalışırlar, denilmektedir. Buradaki ekin tadilini rica edeceğim.

İkincisi de; biraz evvel Komisyon Başkanı Sayın Ahmet Yıldız arkadaşımız Dilekçe Komisyonu hakkında kâfi derecede izahat verdiler. Bendeniz o izahata girmek istemem. Fakat yeni Anayasanın 62 nci maddesinde şöyle bir kayıt vardır; (Vatandaşlar, kendileri ile veya kamu ile ilgili dilek veya şikâyetleri hakkında, tek başlarına veya topluca, yetkili makamlara ve T. Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir) âmir hükmünü koymuştur.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi, yüksek malûmlarınız olduğu üzere, Cumhuriyet Senatosundan ve Millet Meclisinden teşekkül eder. Esas itibarıyla Senatonun müstakîl bir dilekçe komisyonu tasavvur edilemez. Türkiye Büyük Millet Meclisi namına Dilekçe Komisyonu ieray-ı ahkâm eder. Meriyette bulunan Tüzüğümüz-

de bu hususa ait hükümleri açıkça göstermektedir. Orada deniyor ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi bu şekilde gelen müracaatlara bir numara verdirerek, Dilekçe Komisyonuna havale eder. Bunun birçok formaliteleri var, huzurunuzu tasdi etmemek için arz etmiyorum. Dilekçe Komisyonu bu müracaatları müsbet veya menfi bir karara bağlar. Bu karar, Haftalık Karar cetvelinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır. Her Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi bu kararın dağıtıldığı tarihten itibaren bir ay içinde, bu komisyonun kararına su veya bu sebeple itiraz edip durumun Büyük Millet Meclisinde müzakeresini istemek hakkını haizdir. Bu takdirde Dilekçe Komisyonu meseleyi tezekkür edecek ve bir mazbata ile Büyük Millet Meclisi Heyeti Umumiyesine durumu mal ve arz edecektir.

Şimdi, bu takdirde görülüyor ki, Dilekçe Komisyonunun fonksiyonu gerek Anayasanın emrettiği hükümden ve gerekse evvelce kabul edilmiş buyurulan Dahilî Nizamnameden ayrı bir hüviyet taşır. Bu hüviyeti bu şekilde kabul ettikten sonra gerektiği takdirde Dilekçe Komisyonunun diğer komisyonlara iştirak eder, hükmünü koymamız doğru değildir.

Âza adedinde de Yüksek Heyetinizin dikkat nazarını çekerim. Şimdi 9 kişi olarak kabul ediyoruz. Nizamname 25 kişiden ibarettir, diyor. Millet Meclisi 25 yaparsa, dokuz da bu 34 eder. Mer'i bulunan bu Nizamnameye göre Dilekçe Komisyonu adedinin 25 olması lâzımdır. Tabii bunlar, her Meclisin Nizamnamesi yapıldığı zaman nazarı dikkate alınacaktır. Benim mâruzatım, vereceğim bir taktirle bu dilekçe kelimesini kaldıralım. Kitaplık, Sayıştay ve Senato Hesaplarını İnceleme ve Bütçe komisyonlarını gerektiğinde ilâve edelim. Dilekçe Komisyonu daimî olarak Millet Meclisinin bu isim altındaki komisyonlarla birlikte çalışırlar, demek suretiyle gerek Dahilî Nizamnameye ve gerekse Anayasaya sadakat göstererek bu işi düzeltebiliriz. Elbetteki takdir Yüksek Heyetinizindir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ağırnaslı.

NİYZAĞI AĞIRNASLI (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, Arzuhal Encümeni, yani Dilekçe Komisyonunun fonksiyonu, uzun akademik münakaşalara daima yol açmış kritik bir meseledir. Yani idari kaza mevzuu ile meşgul

olur, adli kaza meseleleri Dilekçe Komisyonu-
nun teşrii bir parçasıdır, diye mütalâa etmek,
hattâ Dilekçe Komisyonunun hangi mevzularla
meşgul olacağı hususunda Senatonun ananesini
kurarken, - gerçi bendeniz emsal senatoların
içtüzüklerini tetkik etmiş, Dilekçe Komisyonla-
rının olup olmadığı hususunu incelemiş ve lüz-
umunu duymuş ve buna tam kanaat hâsıl et-
miş de değilim - bu hususta beni mâzur görme-
nizi istirham ederim. Bu işin Senatoa benim-
senmemesi fikrini telkin için söz almış bulun-
yorum. Yani, vatandaşlar neler istemezler, Di-
lekçe Komisyonuna verdikleri dilekçelerle.
Bunları bir bilerseniz. Dilekçe Komisyonunun geç-
miş yıllara ait 15 - 20 yıllık, haftalık karar
cetvellerini okuyacak olursanız gayet acaip bir-
takım dilek ve tekliflerin Dilekçe Komisyonuna
gelmiş olduğunu görürsünüz.

Senatonun akademik seviyede bir teşrii or-
gan olması dolayısıyla, bir anane kurmak yo-
lunda, ilk yasama organının Dilekçe Komisyo-
nuna bu nevi dilekçe verme yolunu kapıyalım.
Bu yol Millet Meclisi için açıktır. Millet Mec-
lisi Dilekçe Komisyonuna verilen dilekçeleri,
Dilekçe Komisyonu aldığında bakanlığa gönde-
rip, gereken cevabı aldıktan sonra bu dilekçe
hakkında bir karar verir ve bu karar haftalık
karar cetvelinde neşredilir. Bu suretle de bu
karar milletvekillerinin irtılama arz edilmiş
olur. Eğer bir itiraz vâkı olmazsa bunu Sena-
toya almalıyım. Çünkü adedi az, işi ağır, hakika-
ten yüksek seviyede bir teşrii organ olmanın ana-
nesini kurarken münferit dilekçelerle meşgul et-
me yoluna gitmiyelim. Takdir yüksek heyetini-
zindir.

BAŞKAN — Sayın İskender Cenap Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, ben sayın komisyonun ge-
tirmiş olduğu teklifle bazı bakanlıkların birlikte
mütalâa edilmesi mevzuunu Senatamızın 186
sandalya sahibi olması dolayısıyla kısmen haklı
bulunuyorum. Bu arada bir noktayı da arz et-
mek isterim ki, bazı bakanlıklarla birlikte mütalâa
edilmesi fonksiyonları bakımından bazı nok-
talarda birleşir, bazı noktalarda da ayrılma arz
eder. Benden evvel konuşan arkadaşlarımızın söy-
ledikleri gibi 13 - 15 üyeden müteşekkil komis-
yonlar halinde daha az sayıda komisyon kurar-
sak ve bazıları da müstakil olarak düşünürsek

böyle bir iş yapmak daha yerinde olur kanaatin-
deyim. Meselâ Dışişleri ile Basın - Yayın ve Tu-
rizm Komisyonu birlikte mütalâa edilmiştir. Ba-
sın - Yayın ve Turizmi biliyorsunuz, yakın bir
zamana kadar Umum Müdürlük olarak çalışmış,
sonradan vazifesi ve iç genişliği düşünülerek Ve-
kâlet haline getirilmiştir. Basın - Yayın ve Tu-
rizmin fonksiyonu o kadar geniştir ki, kendi için-
de bulunan bazı daireler yine Umum Müdürlük
teşkilâtı halinde çalışıyorlar. Halbuki burada
Basın - Yayınla Turizm bir arada mütalâa edil-
miş bulunmaktadır. Turizmle Basın birbirinden
farklıdır. Malûmumuz basının iç ve dış basın
mevzuları birbirinden ayrı, hattâ radyo mevzuu-
nun bile basın - yayın mevzularından farklı bir
durumu bulunmaktadır.

Bilhassa, Turizm mevzuu memleketimizde ele
alınmış ve üzerinde hassasiyetle durulması icabe-
den bir durumda iken, bu Bakanlığa ait komis-
yonun Dışişleri Bakanlığı ile beraber mütalâa
edilmesi, yani Basın - Yayın ve Turizm Bakan-
lığının Dışişleri Bakanlığına olan yakınlığı dere-
cesinde bazı hususlarda Millî Eğitim Bakanlığı-
na olan yakınlığı daha da fazladır. Onun için
ben ne İçişleri Bakanlığı içinde, ne de Maliye
Bakanlığı Komisyonu içinde Basın - Yayın ve
Turizm Bakanlığının mütalâasını yerinde bulmu-
yorum. Bilhassa Komisyon Başkanı Sayın Ah-
met Yıldız bu mevzuda yetkilidir. Ve başında bu-
lunduğu bu müessesenin ne derece hizmete ilti-
yacı olduğunu benden çok daha iyi takdir eder-
ler. Bu bakımdan eğer arkadaşlarımız tensip eder-
lerse bu iki bakanlığı ayrı ayrı komisyonlarda
mütalâa etmenizi arz ve rica ederim.

BAŞKAN — Sayın Obuz.

MUAMMER OBUZ (Konya) — Muhterem
arkadaşlar; bendeniz komisyondan özür dileyerek
bir noktaya temas etmek istiyorum. Tasarımın
kaleme alınışı, redaksiyonu maalesef çok zayıf gö-
rünüyor. Türkçe çok zayıf, birtakım tenakuzlar
da var, iltihaslara meydan verecek kelimeler var.
Bundan böyle önümüze gelecek tasarıların daha
itinalı bir şekilde hazırlanmasını komisyondan
bilhassa rica ederim. Yoksa uzun zaman üzerin-
de kalmak mecburiyeti hâsıl olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım; tasarının birinci
maddesinin ilk fıkrasında siyasi partiler grupla-
rına ait bir hüküm bulunuyor.

(Maksadımız: Komisyonların faaliyetini dü-

C. Senatosu B : 5 15.11.1961 O : 1

zenlemek için bir tadili bağarmak. (Elektrik cere-
yanı kesildiğinden görüşlmeye devam mümkün
olamadı.) (Yarın toplansak sesleri)

Efendim, tensip buyurursanız yarın saat 15
te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,10

